

Boekbesprekingen

A climatic atlas of European breeding birds. Brian Huntley, Rhys E. Green, Yvonne C. Collingham & Stephen G. Willis. 2007. Durham University, The Royal Society for the Protection of Birds & Lynx Edicions, Barcelona. ISBN 978-84-96553-14-9. 521 pag. Prijs: € 60,-. Te verkrijgen in de boekhandel, in de winkel van Vogelbescherming Nederland en bij diverse natuurboekhandels op internet, o.a. <https://www.hbw.com/lynx/en/books-on-birds/paleartico/ALTo007-climatic-atlas-european-breeding-birds.html>

Over de gevolgen van klimaatverandering voor de natuur is al veel gepubliceerd en dat zal ook nog wel even doorgaan. Dit lijvige boek is een zeer welkome aanvulling op die bibliotheek, omdat het empirische gegevens (de broedvogelverspreiding van Europa) koppelt aan geavanceerde modelberekeningen met actuele en verwachte temperatuur- en neerslagverdeling als variabelen. De resultaten leveren genoeg voer op voor discussies, realiteitszin en pessimisme. Het boek opent met een bondige, zeer leesbare beschrijving over klimaatverandering, ondersteund door kaartbeelden die het onderwerp ook voor minder ingewijden aansprekend maakt. Kritiek op hun aannames en werkwijze schuwen de auteurs niet; het wetenschappelijke debat over hun en ander onderzoek naar vogels en klimaat krijgt de aandacht die het verdient. Daarmee zetten zij hun resultaten in context waardoor het betoog sterk aan waarde wint. De soortbeschrijvingen met de huidige verspreiding, de door het model voorspelde verspreiding en de voorspelde veranderingen in de verspreiding vormen het grootste deel van het boek. De gestandaardiseerde presentatie maakt het gedegen, indrukwekkend en vergelijkbaar, maar ook saai. Niet iedere soort heeft immers evenveel te duchten van de klimaatveranderingen, maar ze krijgen wel allemaal evenveel ruimte.

In zijn algemeenheid verplaatsen de verspreidingsgebieden van soorten zich in noordoostelijke richting. Soorten van vochtige biotopen worden sterker beïnvloed dan soorten die broeden in een droge omgeving. In Nederland zullen grofweg 50 soorten als broedvogel geheel of gedeeltelijk verdwijnen, waaronder soorten waarvoor de natuurbescherming zich erg inspent (Grutto, Roerdomp, Dwergstern, Velduil). Uiteraard komen er ook soorten bij, zo'n 40 waaronder attractieve soorten als Kleine trap (!), Rode rotslijster en Kleine klapekster. In één van de komende nummers van De Levende Natuur zullen Ruud Foppen (SOVON Vogelonderzoek) en Robert Kwak (Vogelbescherming Nederland) de resultaten voor Nederland nader beschrijven.

De neiging een winst-verlies-rekening te maken van verdwijnende en verschijnende soorten is groot. Maar daarmee zou dit baanbrekende werk sterk tekort worden gedaan. In de inleiding geven zij immers aan hoe hun werk moet worden beoordeeld in de context van alternatieve theorieën en aannames. Die lijn trekken zij door in de discussie waarbij alleen de aanbevelingen voor bescherming er bekaaid afkomen. Voor een conclusie dat hun resultaten de inspanningen voor natuurbehoud niet langer rechtvaardigen, omdat 'er toch niets aan te doen is' laten zij terecht geen ruimte.

Recent hebben zich in Nederland twee nieuwe soorten uit nota bene het noordoosten als broedvogel gevestigd: Kraanvogel en Wilde zwaan. Dat is geheel tegen de voorspelling in. Waarmee treffend is geïllustreerd dat een goed beheer van onze natuurgebieden cruciaal is voor de overleving van soorten. Die inspanningen moeten vooral worden gecontinueerd om de dreigende ongewenste gevolgen van klimaatverandering zoveel als mogelijk is het hoofd te bieden. Dit boek levert voor die noodzaak een uitstekend fundament.

Theo Verstrael

Libellen van Europa; Veldgids met alle libellen tussen Noordpool en Sahara. Klaas-Douwe Dijkstra. 2008. Illustraties van Richard Lewington. Tirion Natuur en De Vlinderstichting. ISBN 978-90-5210-700-4. 320 pag. Prijs: € 39,95. Verkrijgbaar bij de boekhandel of via www.internetboekhandel.nl

Het initiatief voor het maken van deze libellenveldgids ontstond bij Richard Lewington. Hij had namelijk het plan opgevat om alle libellen van Europa te tekenen. Onder leiding van Klaas-Douwe Dijkstra heeft een internationaal gezelschap van Odonatologen in 2006 een prachtige Engelstalige veldgids van de Libellen van Europa gerealiseerd. Dit jaar verscheen de Nederlandstalige versie. De goed verzorgde uitgave bestaat uit drie hoofdstukken en is kort en bondig geschreven. De zeer informatieve veldgids bevat actuele informatie over de verspreiding, habitat, herkenning en ook systematiek van de Europese libellen. Het eerste hoofdstuk geeft een algemene inleiding in het herkennen van libellen en een verklarende woordenlijst. In het volgende hoofdstuk worden de belangrijkste Europese libellengebieden beschreven. Landen waar weinig van libellen bekend is, zoals Rusland en Moldavië, zijn niet besproken. Het derde deel 'Herkennen' beschrijft alle ruim 160 libellensoorten van Europa, west Turkije, Cyprus en het noordwesten van Afrika. Bij veel voorkomende soorten staan foto's en meerdere zeer fraaie tekeningen. Richard Lewington is buitengewoon getalenteerd en behoort in deze categorie tot de beste tekenaars van de wereld. Zo is het een genot om het boek door te bladeren. De foto's zijn voor het grootste deel van goede tot zeer goede kwaliteit.

Bij elke soortbespreking is een actuele verspreidingskaart in kleur aanwezig. De duidelijk vorm-gegeven kaarten geven een goed beeld van de verspreiding van de libellensoorten in Europa. Maar omdat in Oost Europa door veel minder mensen libellen worden waargenomen dan in West Europa, zijn de verspreidingskaarten voor Oost Europa helaas minder nauwkeurig.

Hoewel de laatste jaren het aanbod van nieuwe libellengidsen duidelijk is toegenomen, is dit boek zeker voor de komende jaren één van de beste referentiewerken en daarmee een absolute aanrader.

René Manger

Zo kunt u zich abonneren

U kunt zich abonneren op **De Levende Natuur** door opgave bij:
Abonnementenadministratie De Levende Natuur,
Antwoordnummer 134
6700 VB Wageningen.

Tel. 0317 - 42 78 93
administratie@delevendenatuur.nl

De tarieven

- € 28,50 per jaargang – particulieren in Nederland en België
 - € 33,- per jaargang – particulieren in overige landen
 - € 45,- per jaargang – bedrijven/instellingen
 - € 9,90 per jaargang – studenten (s.v.p. kopie collegekaart meesturen)
- Na vier jaar gaat dit abonnement automatisch over in een regulier abonnement.*

De prijsontwikkeling kan het stichtingsbestuur dwingen de tarieven aan te passen.

www.delevendenatuur.nl